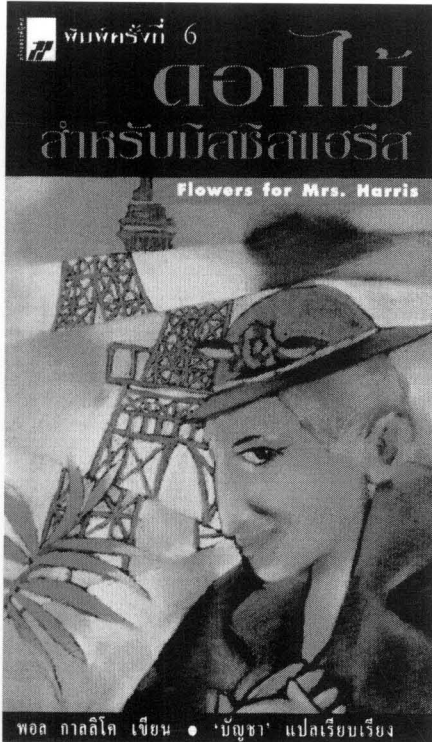

ดอกไม้กับการต่อสู้ทางชนชั้นของมิสซิสแฮร์ริส

นัทธนี ประสานนาม

ดอกไม้สำหรับมิสซิสแฮร์ริส (Flowers for Mrs. Harris)

พอล กาลลิโก เขียน 'บัญชา' แปล

สำนักพิมพ์สร้างสรรค์บุ๊คส์ พิมพ์ครั้งที่ 6 พ.ศ.2540

จำนวน 138 หน้า

ย่อหน้าแรกในคำนำสำนักพิมพ์ของหนังสือ *ดอกไม้สำหรับมิสซิสแฮร์ริส* (ในฉบับแปลเขียน "แฮร์ริส" แต่ในบทวิจารณ์นี้เขียน "แฮร์ริส" ตามลักษณะของสระเสียงสั้น) หรือ *Flowers for Mrs. Harris* (1958) โดยพอล กาลลิโก (Paul Gallico, 1897-1976) นักเขียนและนักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกัน ฉบับภาษาไทย แปลโดย 'บัญชา' กล่าวไว้ว่า "ภายใต้ภาระที่มนุษย์แต่ละคนแบกไว้ ความหวัง ดูจะเป็น น้ำหล่อเลี้ยงการต่อสู้ของมนุษย์ประการหนึ่ง อย่างน้อยในวันอันเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้า ยังมีสิ่งที่ปรารถนา ปรารถนาประโลมใจ" ข้อความนี้ได้สรุปคุณค่าของนวนิยายโดยกาลลิโกเอาไว้ค่อนข้างน่าฟัง

เรื่องราวของมิสซิสแฮร์ริสน่าจะอยู่ในความทรงจำของนักอ่านหลายคน โดยเฉพาะ "แฟนพันธุ์แท้" หนังสือแปลที่ไม่น่าจะพลาดหนังสือเล่มนี้ เพราะเป็นเรื่องที่มีคนกล่าวขวัญถึงทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ในประเทศไทยเรื่องเล่าของนางแฮร์ริสเคยเป็นละครเวทีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในต่างประเทศนวนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมมากถึงขนาดดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ เมื่อ ค.ศ. 1992 โดยใช้ชื่อตามฉบับที่ตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาว่า *Mrs. 'Arris Goes to Paris*

สิ่งที่ตึงใจผู้อ่านน่าจะเป็นวีรกรรมของมิสซิสแฮร์ริสหรือนางแฮร์ริส แม่บ้านรับจ้างทำความสะอาดชาวอังกฤษที่ไฝ่ฝันจะได้ครอบครองชุดดิออร์ (Dior) เธอพยายามเก็บหอมรอมริบนับ

แรมปีทำให้ชีวิตที่ค่อนข้างขาดแคลนอยู่แล้วยิ่งลำบากมากขึ้นไปอีก วันหนึ่ง หลังจากต้องทนทุกข์กับแรงปรารถนาและการอดออม นางแฮร์มีโอกาสเดินทางไปปารีสเพื่อซื้อชุดดิวอร์มีอุปสรรคเกิดขึ้นมากมาย แต่ล้วนถูกปัดเป่าไปได้ด้วยน้ำใจจริงของเธอ

กาลลิโควาดลักษณะน่ารักใสซื่อของนางแฮร์มีในตอนเปิดเรื่องขณะที่เธอกำลังบินไปสู่ปารีส “หญิงร่างเล็กผอมบาง แก้มย้วย ผมสีเทา และนัยน์ตาคมกล้ำเป็นประกายมีแววซุกซน” (กาลลิโค, 2540: 1) และบรรยายอาการขณะที่เธอจ้องมองชุดดิวอร์อันเป็นปมของเรื่องว่า “ขณะที่แกยืนอยู่เบื้องหน้าประติศุภกรรมนำที่ที่แขวนอยู่ในตู้... ในวินาทีนั้นเองที่นางแฮร์มีรู้สึกว่าได้ตกเป็นเหยื่อของศิลปะ ความรู้สึกบางอย่างเกิดขึ้นในตัวแก นั่นคือความปรารถนาที่จะเป็นเจ้าของอารมณ์ชิ้นนี้” (กาลลิโค, 2540: 15)

นางแฮร์มีในตอนแรกที่คิดมาเป็นเหมือนคนที่มีวิญญาณของเด็กอยู่ในตัว แต่แทนที่เธอจะนอนลงด้นกับพื้นและเริ่มร้องไห้เช่นที่เด็กๆ นิยมทำ เธอกลับใช้ความปรารถนาดังกล่าวเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต และทำให้ชีวิตมีคุณค่าและความหมายขึ้นมามากกว่าการทำงานเพื่อประทังชีวิตไปวันๆ ในตอนจบเรื่อง นอกจากนางแฮร์มีจะได้เติมเต็มความปรารถนาของเธอเองแล้ว เธอยังได้ “เปลี่ยนแปลงชีวิตผู้คน ... อย่างอัศจรรย์” (เฟย์, 2551: 131) กล่าวคือ เธอช่วยให้ความฝันของหลายคนเป็นจริงขึ้นมา ประสบการณ์ทั้งมวลล้ำค่ายิ่งกว่าชุดแบรนด์เนมที่เธอขนกลับมาหลายเท่าพันทวีคูณ สิ่งเหล่านี้คือความน่านิยมในตัวเธอและในหนังสือเล่มนี้ (เฟย์, 2551)

การตีความข้างต้นคือการตีความตามกระแสความหมายของเรื่องที่มีักขัดพาดูอ่านไปสู่ฝั่งเดียวกัน เมื่อลองหยิบชีวิตของนางแฮร์มีขึ้นมาพิจารณาแล้วครั้งแล้วครั้งเล่าจึงเกิดความต้องการที่จะทำลายกระแสความหมายดังกล่าว โดยหยิบร่องรอยจากตัวบทขึ้นมาตีความใหม่ ประเด็นที่มุ่งหมายจะตีความในที่นี้คือประเด็นเกี่ยวกับชนชั้น (class) ในนวนิยายที่ดูเหมือนจะมองโลกในแง่ดีเรื่องนี้ เพื่อชี้ให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนี้ให้ค่าแก่การมีอยู่ของระบบชนชั้นมากกว่าที่จะป้อนเซาะทำลายระบบดังกล่าว

เรื่องชนชั้นในนวนิยายเรื่องนี้มีหลายระดับ ระดับแรกคือตัวนางแฮร์มีอยู่ในชนชั้นที่ไม่เหมาะสมกับชุดดิวอร์ซึ่งเป็นสินค้าของห้องเสื้อชั้นสูง (Haute Couture) และจุดนี้เองเป็นจุดที่ผู้เขียนเลือกขึ้นมาสร้างความขัดแย้งและสร้างอารมณ์สะเทือนใจ (ตามความหมายของศิลปะซึ่งมิใช่การร้องไห้โศกเศร้าในความหมายทั่วไป) ขึ้นมา โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ตัวละครทุกตัวพยายามช่วยเหลือให้เธอซื้อชุดดิวอร์ได้สำเร็จ

ความเป็นชนชั้นล่างของเธอถูกนำเสนอผ่านเสียงเล่าตั้งแต่ต้นเรื่อง นอกเหนือจาก ลักษณะสดสีที่ได้กล่าวไปแล้ว ผู้เล่าเรื่องกล่าวถึงการแต่งกายของนางแฮร์มีตอนหนึ่งว่า “สวมเสื้อโค้ตเก่าๆ สีนํ้าตาล ถุงมือผ้าฝ้ายสีนํ้าตาล และถือกระเป๋าหนังเทียมไหมๆ สีนํ้าตาลเช่นกัน... หมวกนั้นเป็นหมวกฟางสีเขียว ด้านหน้าติดดอกกุหลาบเบ้อเร่เบ้อร่าก้านสั้น... ใครก็ได้ที่เป็นชาวอังกฤษ ก็คงจะพากันพูดเหมือนกันหมดว่า ‘หญิงสวมหมวกแบบนี้จะเป็นใครไปไม่ได้ นอกจากแม่บ้านรับจ้าง’” (กาลลิโค, 2540: 1-2) การบรรยาย

ลักษณะของนางแฮริสเช่นนี้อาจเป็นการตอกย้ำแก่นเรื่องที่ว่าน้ำใจไมตรีหรือความดีที่อยู่ข้างในสำคัญกว่าเปลือกนอกหรือชนชั้นที่เป็นเหมือนสิ่งสมมติ ยิ่งไปกว่านั้นนวนิยายเรื่องนี้ดูเหมือนจะพยายาม “ทำลาย” ชนชั้นดังกล่าว ด้วยการแสดงให้เห็นว่าทุกคนสามารถมีไมตรีต่อกันได้ แต่ในอีกแง่หนึ่ง ชนชั้นที่ปรากฏในเรื่องนั้นถูกทำลายได้จริง หรือเป็นกรอบอันหนาแน่นของเรื่องที่ตัวละครจิกแหวกออกไปไม่ได้กันแน่

เพื่อพิสูจน์ความหมายเกี่ยวกับชนชั้นที่ต่างออกไป เราอาจเริ่มต้นพิจารณาจากความสัมพันธ์ของนางแฮริสที่มีต่อตัวละครอื่นๆ ที่อยู่ต่างชนชั้นกับเธอ นับแต่บรรดาลูกค้าในย่านเศรษฐรี ได้แก่ ผู้พันวอลเลส นางซโรเบอร์ ผู้เป็นภรรยาลับของตัวแทนบริษัทภาพยนตร์จากฮอลลีวูด เลดี้ดันท์ ภรรยาท่านบารอนนักธุรกิจอุตสาหกรรมผู้มั่งคั่ง ท่านเคาน์เตสรัสเซียขานนามว่า วิลชินสกา และนักแสดงสาวพามีล่า เฟ็นโรส “ผู้ต่อสู้พยายามสร้างเนื้อสร้างตัวและชื่อเสียงจากฐานที่ปักในมิวส์ แพลตแบบห้องคู่ของเธอ” (กาลลิโค, 2540: 9)

คงคาดเดาไม่ยากว่าในบรรดาลูกค้าเหล่านี้ นางแฮริสเอ็นดูมิสเฟ็นโรสมากที่สุด เพราะเธอเข้าใจสิ่งที่ลูกค้าคนนี้ของเธอกำลังพยายามทำอยู่ นั่นคือการไต่ “กระโดลังค่ม” ข้ามไปสู่อีกชนชั้นหนึ่ง นางแฮริสตระหนักดีว่าชุดดิวอร์เป็นสัญลักษณ์ของชนชั้นสูง และตัวเธอเองก็แอบมีความฝันซ่อนเร้นเกี่ยวกับการข้ามชนชั้นนี้อยู่เช่นกัน “นางแฮริสเห็นภาพตัวเองเดินอยู่ในร้านใหญ่โตของนายดิวอร์ พนักงานขายเบียดเสียดกันโค้งตัวงอให้เป็นแถวทั้งสองข้าง กระเป๋าแกมีเงิน อัดแน่นเปรี๊ยะ” (กาลลิโค, 2540: 25)

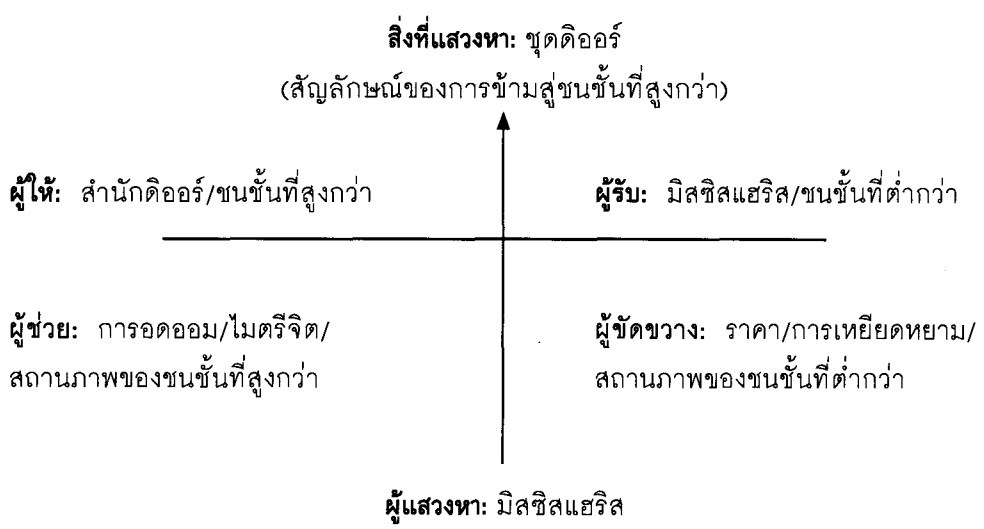
ตามตรรกะของนางแฮริส ชุดดิวอร์ซื้อได้ด้วยเงิน เงินจึงเป็นอีกหนทางหนึ่งที่ประกันชนชั้นให้แก่บุคคลได้ จะสังเกตได้จากลูกค้าของนางแฮริสที่มีทั้งผู้ที่สืบเชื้อสายผู้ดี (เลดี้และเคาน์เตส) เป็นผู้มั่งคั่ง (ตำแหน่งผู้พัน) และเป็นผู้ร่ำรวยทรัพย์สิน (ภรรยาของผู้กำกับภาพยนตร์) ในระบบ “ธนานุภาพ” เช่นนี้ เงินจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำฝันของคนอยากข้าม “ชั้น” ให้เป็นจริงได้

ที่น่าสนใจก็คือ นวนิยายเรื่องนี้ “หมกมุ่น” อยู่กับเรื่องชนชั้นมากถึงขนาดเมื่อกล่าวแนะนำตัวละครตัวใดก็ตาม มักกล่าวสังกัดชนชั้นของเขาหรือเธอผู้นั้นด้วยเสมอ เช่น เมื่อกล่าวถึงโฟเวล พนักงานบัญชีของสำนักดิวอร์ ผู้เล่าเรื่องบรรยายว่า “นายโฟเวลมาจากตระกูลชนชั้นกลางที่ดีตระกูลหนึ่ง” (กาลลิโค, 2540: 66) เช่นเดียวกับนาตาชา นักแสดงสาวที่สุดท้ายกลายมาเป็นคนรักของโฟเวลที่ “ชื่อจริงของเธอคือ ซูซาน เปอติปีแยร์ รากเหง้ามาจากครอบครัวชนชั้นกลางธรรมดาในเมืองลียงส์” (กาลลิโค, 2540: 66) หรือแม้แต่เมื่อกล่าวถึงสามีของมาตามโกรแบร์ตคนที่จัดการเรื่องชุดดิวอร์ให้นางแฮริส ผู้เล่าเรื่องก็กล่าวถึงเขาว่า “ซูลส์ โกรแบร์ต เดิมเป็นเพียงคนจนๆ ที่ก้าวขึ้นมาสู่ตำแหน่งนี้ด้วยสติปัญญาปราดเปรื่องและทำงานจริง” (กาลลิโค, 2540: 56) ไม่ว่าจะมองในด้านดีหรือด้านร้ายเราย่อมพบว่าตัวละครในเรื่องนี้แทบทุกตัวมีชนชั้นเป็นของตนเอง

ชนชั้นของนางแอริสมาเป็นอุปสรรคในการซื้อชุดดิสก์ของเธอหลายครั้ง นับตั้งแต่การถูกกีดกันจากที่นั่งในงานแฟชั่นโชว์ซึ่งเธอต้องไปเลือกชุดที่นั่น เคราะห์ดีที่มาตามโกรแบร์ตให้ความช่วยเหลือไว้ โดยกล่าวแก่คุณหญิงคุณนายที่รังเกียจรูปลักษณ์อันแสดงชนชั้นของนางแอริสว่า “คุณผู้หญิงคนนี้มีสิทธิทุกประการที่จะนั่งที่นี่ เธออยู่สำหรับเดินทางมาจากลอนดอนมาที่นี่ก็เพื่อจะซื้อชุดโดยเฉพาะ ถ้าคุณต้องการย้ายเธอ คุณก็ทำเองก็แล้วกัน เพราะฉันไม่ขอทำเป็นอันขาด” (กาลลิโค, 2540: 76) แม้มาตามโกรแบร์ตจะมีเรื่องความไม่ก้าวหน้าในการทำงานของสามีรบกวนใจเธอ แต่เธอก็ได้แสดงความยุติธรรมให้นางแอริสได้ประจักษ์ จนสุดท้ายนางแอริสก็มีโอกาสได้ตอบแทน

อุปสรรคอีกครั้งหนึ่งคือการที่ต้องจ่ายภาษีขาเข้าเมื่อกลับถึงลอนดอน นางแอริสที่ไม่ได้เตรียมการเรื่องนี้ครุ่นว่า “ฉันเอาชุดนี้ไปไม่ได้ มันไม่ใช่สำหรับคนอย่างฉัน ฉันน่าจะรู้กะลาหัวตัวเอง” (กาลลิโค, 2540: 117) ขณะนั้นเธอรู้สึกตัวเองไม่คู่ควรกับของชั้นสูง แต่ด้วยคำแนะนำของคนในสำนักดิสก์ นางแอริสนำชุดดิสก์กลับเข้าประเทศอังกฤษได้เพราะเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่คิดว่าแม่บ้านรับจ้างอย่างเธอจะซื้อชุดดิสก์ได้ แปลว่าชนชั้นของเธอทั้งขัดขวางและสนับสนุนการได้มาซึ่งชุดดิสก์ ทั้งนี้ความสำเร็จของนางแอริสมาจากความช่วยเหลือของชนชั้นอื่น ซึ่งเป็นการตอบแทนความดีที่เธอได้ทำได้

เราอาจสรุปเรื่องชนชั้นที่ปรากฏในเรื่องนี้ด้วยผังแสวงหา (quest model) ของเอ.เจ.เกรมาส (A.J.Greimas) นักสัญศาสตร์วรรณกรรมชาวฝรั่งเศสเชื้อสายลิทัวเนีย เกรมาสสร้างผังดังกล่าวเพื่อให้เล็งเห็นปฏิสัมพันธ์เชิงกำลัง (force interaction) ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในตัวบท เกรมาสเชื่อว่าเมื่อวิเคราะห์เรื่องเล่าทั้งหลายจนถึงที่สุดแล้วจะพบว่าล้วนเป็นเรื่องราวของการแสวงหา กล่าวคือมีผู้แสวงหา (subject) ซึ่งแสวงหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (object) โดยมีผู้ช่วย (helper) และผู้ขัดขวางหรืออุปสรรค (opponent) หากการแสวงหาประสบผลสำเร็จก็จะมีผู้ให้ (donor) สิ่งที่แสวงหาแก่ผู้รับ (receiver) ความสัมพันธ์เชิงกำลังเหล่านี้ถือกันว่าเป็นตัวทำให้เรื่องดำเนินไปได้ (เสนาะ เจริญพร, 2548: 27) ในการวิเคราะห์ *ดอกไม้สำหรับมิสซิสแอริส* อาจเขียนผังแสวงหาดังนี้

จากผังแสวงหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าชนชั้นมีส่วนอย่างมากในการแสวงหาของนางแฮริส มีปฏิสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างชนชั้นที่สูงกว่าของตัวละครอื่น กับชนชั้นที่ต่ำกว่าของตัวนางแฮริสเอง สิ่งที่อยู่บนปลายของการแสวงหาคือสัญลักษณ์ของชนชั้นสูงหรือการข้ามชนชั้น นางแฮริสจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากชนชั้นที่สูงกว่าซึ่งจะทำหน้าที่เป็น “ผู้ให้” ด้วย และวิธีการที่นางแฮริสจะบรรลุความมุ่งหมายมีอยู่สองประการ ประการแรกคือการใช้เงินเป็นสะพานตามระบบธนาคารภาพ ประการที่สองคือการใช้น้ำใจจริง (ซึ่งปรากฏในรูปแบบของการช่วยเหลือด้านอื่นเป็นการตอบแทน) ของตนเอง ไปแสดงให้ชนชั้นสูงเห็นเพื่อสลายอคติที่มีอยู่เดิมจนกระทั่งพวกเขาเต็มใจช่วยเหลือ

ความดีของนางแฮริสคือการช่วยให้คนอื่นได้สมปรารถนา ลำดับแรกคือคู่รักต่างชนชั้นอย่างนายไฟเวลกับนาตาชา ผู้เล่าเรื่องพยายามบอกผู้อ่านว่าชนชั้นเป็นเพียงมายาอีกครั้งว่า “โลกของคนทั้งสองแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ยกเว้นเพียงมนุษยสัมพันธ์ง่าย ๆ ซึ่งทำให้ทั้งคู่ไม่แตกต่างกันเลย” (กาลลิโค, 2540: 104) ระหว่างที่นางแฮริสรอชุดตัดใหม่เธอต้องไปพักกับนายไฟเวล ซึ่งนาตาชาเป็นผู้อาสาขับรถไปส่งเธอ ไฟเวลผู้เฒ่าแอบมองนาตาชามาตลอดปลื้มใจมาก แต่รู้สึกติดขัดตรงที่ว่า “เธอต้องกลับไป แม่มีเสื้อตัวน้อยๆ เธอต้องกลับไปสู่ชีวิตแบบที่เธอรักมากที่สุด คงจะมีท่านเคานท์ ท่านมาร์ควิส ท่านดิวค หรือมีเจ้าชายสักองค์คอยเธออยู่ แต่อย่างน้อยคืนนี้ฉันก็ยังมีความสุข และฉันควรจะพอใจแล้ว” (กาลลิโค, 2540: 96)

ชนชั้นที่เป็นอุปสรรคของคนทั้งสองถูกนางแฮริสทำลายลง เมื่อนางแฮริสเปิดโอกาสให้นาตาชาได้ตระหนักว่าชีวิตที่เธอตามหาไม่ใช่ชีวิตแบบชนชั้นสูง แต่เป็นชีวิตเรียบง่ายตามอย่างชนชั้นที่เธอเติบโตมา “นาตาชาเองนั้นกำลังมองลึกลงไปถึงเครื่องเรือนแบบชนชั้นกลางที่เธอเห็นจมอยู่ใต้ฝุ่นและความรกรุงรัง...แล้วหัวใจของนาตาชาก็โหยหาสิ่งเหล่านี้ นี่แหละบ้านเธอไม่เคยอยู่บ้านแบบนี้เลยนับตั้งแต่ออกจากบ้านตัวเองที่เมืองลียงส์” (กาลลิโค, 2540: 91-92)

อีกคนหนึ่งที่นางแฮริสช่วยเหลือคือสามีของมาตามโกลแบร์ต วันหนึ่งนางแฮริสไปตลาดดอกไม้ และได้พบกับมาควิส เดอ ชาสซาญ ชายผู้นี้เป็นที่ปรึกษาของกระทรวงการต่างประเทศที่ซูลส์ โกลแบร์ตทำงานอยู่ หลังจากเขาได้สนทนากับนางแฮริสเรื่องดอกเบี้ยและเรื่องจิปาละ เขาได้ทราบปัญหาของมาตามโกลแบร์ต เขารับปากจะช่วยและก็สำเร็จในที่สุด สิ่งนี้ทำให้มาตามโกลแบร์ตซาบซึ้งในตัวนางแฮริสมา

สิ่งที่นางแฮริสทำได้คือการทำให้คนอยู่ในที่ทางที่เหมาะสม กรณีไฟเวลกับนาตาชา นางแฮริสจัดการให้นาตาชากลับลงมาอยู่ในชนชั้นที่เหมาะสม ส่วนการเลื่อนชนชั้นของซูลส์ ผู้ที่ทำหน้าที่เลื่อนชนชั้นให้ได้คือท่านมาควิสซึ่งเป็นชนชั้นสูง นางแฮริสไม่มีอำนาจทำได้ ความพยายามข้ามชนชั้นขึ้นไปมีบทเรียนสอนใจที่ควรพิจารณาอยู่ในกรณีของพามีล่า เพ็นโรส

มิสเพ็นโรสนั่งร้องไห้อยู่ขณะที่นางแฮริสกลับมาจากปารีสและพบเข้า มิสเพ็นโรสมีนัดเลี้ยงสำคัญแต่ไม่มีชุดใส่ นางแฮริสเสนอชุดดิวอร์ของตนให้ ด้วยมุ่งหมายให้มิสเพ็นโรสได้มีโอกาสก้าวสู่สังคม

ชนชั้นสูงโดยใช้ชุดดิวอร์เป็นบันได “แกว่าตอนนีหัวหน้าบริกรคงโค้งต่ำให้ชุดของแก แล้วก็พาชุดนั้นไปยังโต๊ะที่จัดไว้พิเศษ ผู้หญิงทุกคนในที่นั้นต้องรู้ทันทีที่เห็นว่าเป็นชุดจากดิวอร์ ทุกคนต้องหันหน้ามามอง” (กาลลิโค, 2540: 125) เพราะนางแอริสเข้าใจการดิ้นรนกระเสือกกระสนของเด็กสาวคนนี้อย่างดีจนนึกเอ็นดู แต่สุดท้ายชุดดิวอร์ของนางแอริสกลับไหม้เป็นรอย “เหวอะเหวอะ” เพราะถูกก้นบุหรี นางแอริสเลิกทำความสะดวกให้เฟินโรส และมานั่งโศกเศร้าลำพัง

ชุดดิวอร์ไหม้ไฟเป็นบทเรียนสอนใจที่ตีความได้หลากหลาย นัยแรกอาจตีความตามแก่นเรื่องว่าชุดดิวอร์อันเป็นสัญลักษณ์ของชนชั้นสูงหรือการมีอยู่ของระบบชนชั้นเป็นเพียงมายาจึงไม่มีความหมายที่นางแอริสจะครอบครองไว้ อีกนัยหนึ่ง ชุดดิวอร์ไหม้ไฟอาจชี้ให้เห็นว่าคนที่ลืมนั่นเมื่อข้ามชนชั้นไปได้ก็มีแต่โทษมากกว่าคุณ (กรณีมิสเฟินโรส) หรืออาจหมายความว่านางแอริสไม่มีสิทธิที่จะพาใครข้ามสู่ชนชั้นที่สูงขึ้นไปได้ เพราะนั่นไม่ใช่หน้าที่ของชนชั้นล่างเช่นเธอ

ตามชื่อเรื่อง *ดอกไม้สำหรับมิสซิสแอริส* “ดอกไม้” มาปรากฏตอนปลายเรื่อง ดอกไม้จำนวนหลายกล่อ่งส่งตรงมาจากปารีสซึ่ง “ทำให้ที่พักของนางแอริสกลายเป็นแผงดอกไม้ที่มาร์คเซ่ โอซ์ เฟลอร์ส” (กาลลิโค, 2540: 133) ทุกคนรู้ว่านางแอริสรักดอกไม้มาก ดอกไม้เหล่านี้แทนคำขอบคุณ ความระลึกถึง รวมไปถึงความทรงจำอันงดงามเกี่ยวกับปารีส ผู้คนที่นางแอริสได้ช่วยสานต่อความฝันของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นนาตาชาผู้ได้ตระหนักในคุณค่าของชนชั้นของตนเอง ชูลส์ที่ข้ามชนชั้นได้สำเร็จ ผ่านการช่วยเหลือของมาคิสผู้ได้ “บริหารอำนาจ” ผ่านสถานภาพทางชนชั้นของตน สิ่งที่นางแอริสพกติดตัวกลับมาจากปารีสจึงมีใช่เพียงชุดดิวอร์ เพราะ “(นางแอริส) เข้าไปในจิตใจของคนต่างชาติที่แก่เคยถูกสอนให้ระแวงและดูถูก แกพบว่าคนพวกนี้เป็นคนมีน้ำใจ เป็นมนุษย์ผู้คุณธรรมดาทั้งชายหญิง เป็นคนที่ถือความรักและความเข้าอกเข้าใจกันเป็นหลักสำคัญในการดำรงชีวิต พวกนี้ทำให้แกว่า พวกเขารักแกเพราะตัวของแกเอง” (กาลลิโค, 2540: 136)

การตีความใหม่ในบทวิจารณ์นี้น่าจะชี้ให้เห็นว่า แม้นวนิยายของกาลลิโคจะมุ่งเสนอคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่เป็นอิสระจากระบบชนชั้น แต่การหยิบเลือกประเด็นเรื่องชนชั้นมาใช้ในเรื่องนี้กลับตอกย้ำการมีอยู่ของระบบดังกล่าว ชนชั้นเป็นสิ่งที่กำกับชีวิตของตัวละครทุกตัว จึงกล่าวได้ว่าคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่ผู้เขียนนำเสนอ นั้นล้วนเป็นไปตาม “ที่ทาง” ของชนชั้นทั้งสิ้น

ในตอนปิดเรื่อง นางแอริสจึงได้แตกอดชุดดิวอร์ไหม้ไฟพร้อมหลังน้ำตาแห่งความปิติยินดีทั้งหวนคิดถึง “มหานครที่ได้มอบความทรงจำอันหาค่ามิได้นี้ให้แก่ ได้ให้สมบัติล้ำค่าแห่งความเข้าใจ มิตรภาพและเมตตาธรรม” (กาลลิโค, 2540: 137) การต่อสู้ทางชนชั้นอันยาวนานของนางแอริสจึงจบลงที่ดอกไม้ที่เบ่งบานงามสะพรั่งรอบตัว นางแอริสจะเฉลียวใจบ้างหรือไม่ว่าดอกไม้เหล่านี้อาจเป็นเพียงรางวัลปลอบใจสำหรับคนที่รู้ที่ทางและชนชั้นที่ตนสังกัดอยู่เท่านั้นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กาลลิโค, พอล. 2540. **ดอกไม้สำหรับมิสซิสแฮร์ริส**. แปลและเรียบเรียงโดย บัญชา (นามแฝง). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- เฟย์ (นามแฝง). 2551. “นางแฮร์ริสกับชุดดิออร์ที่ปรารถนา.” **ศ คน 3, 7** (พฤษภาคม): 130-131.
- เสนาะ เจริญพร. 2548. **ผู้หญิงในวรรณกรรมไทยยุคทองสนับ**. กรุงเทพฯ: มติชน.